

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ JA TOIMINTAMALLI OPISKELIJOIDEN PÄIhteiden KÄYTTÖÖN PUUTTUMISEEN

(päivitetty 10.9.2018)

Tämä toimintamalli käsittelee oppilaitoksen tavoitteita ja toimintaohjeita opiskelijoiden päihteiden käytön ehkäisyyn ja päihteiden käyttöön puuttumiseen liittyvissä asioissa. Oppilaitoksessa tehtävä päihdetyö on merkittävä osa koulun viihtyvyyden ja turvallisuuden lisäämiseen pyrkivää toimintaa.

Päihteillä tarkoitetaan tupakkatuotteita, alkoholia, päihtymistarkoituksessa käytettyjä teknisiä liuottimia, lääkkeitä sekä kaikkia huumausaineiksi määriteltyjä aineita

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN TAVOITTEET

- Edistää opiskelijoiden opiskelu- ja työkyvyn säilymistä sekä oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Opiskelijoilla ja henkilöstöllä on oikeus päihteettömään oppimis- ja työympäristöön.
- Ehkäistä opiskelijoiden päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja oppilaitoksessa, työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa ja oppilaitoksen järjestämissä tilaisuuksissa.
- Auttaa henkilöstöä sitoutumaan menettelytapoihin, jotka mahdollistavat varhaisen puuttumisen opiskelijoiden päihteiden käytöstä johtuviin ongelmiin.

Oppilaitoksen tilaisuudet ovat päihteettömiä ja järjestyssäännöt kieltävät tupakoinnin oppilaitoksen alueella. Kielto koskee myös sähkösavukkeiden käyttöä.

Opiskeluterveydenhoitajat ovat terveyden ja päihdetyön ammattilaisia, jotka käyvät terveystarkastuksien yhteydessä henkilökohtaisia keskusteluja päihteistä jokaisen opiskelijan kanssa. Opiskeluhyvinvoinnin toimijat yhdessä muun henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa toteuttavat yhteisötason ehkäisevää päihdetyötä oppilaitoksessa.

OPISKELIJAN PÄIhteiden KÄYTTÖÖN PUUTTUMINEN JA HOITONOHJAUS

Päihdeongelmaan tulee reagoida mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Esimerkiksi seuraavat asiat voivat olla merkki päihdeongelmasta:

- opinnoissa selviäminen heikkenee
- rahantarve kasvaa ja ystäväpiiri mahdollisesti vaihtuu
- ulkonäkö ja olemus muuttuvat
- poissaolot lisääntyvät
- opiskelija puhuu epärealistisia asioita tai valehtelee
- opiskelijan käyttäytyminen muuttuu ja hänellä voi esiintyä pelkotiloja, ahdistuneisuutta, levottomuutta
- erilaiset fyysiset merkit, jotka riippuvat käytetystä aineesta: laajentuneet/ supistuneet silmäterät, verestävät silmänvalkuaiset, vapina, hikoilu, painon muutos, uneliaisuus, tokkuraisuus, tietyille aineille ominainen haju, (tinneri ja kannabis)
- käyttöön liittyviä huolestuttavia löydöksiä ovat esim. piippu, veitset, aineenpalaset

Yksittäinen oire ei välttämättä merkitse päihdeongelmaa. Opiskelija, jolla on päihdeongelma, ohjataan hoitoon. Päihdeongelmainen opiskelija voi hoitoon sitoutumalla säilyttää opiskeluoikeutensa. Opiskeluterveydenhuollon lääkäri voi tarvittaessa arvioida opiskelukunnon. Opiskelijalta voi myös vaatia huumetestä jos edellytykset siihen täyttyvät (ks. SORA-laki ja Wilmassa oleva huumausainetestiseloste).

Sosiaali- ja terveys sekä logistiikka-aloilla on SORA-lain mukaiset tiukennetut terveydentilavaatimukset.

Näillä aloilla voidaan opiskeluoikeus peruuttaa jos kyseisen opiskelijan terveydentila ei vastaa kyseisen alan vaatimuksia, tai jos opiskelija on jättänyt kertomatta terveydentilastaan.

HUUMAUSAINETESTIÄ KOSKEVA TODISTUSPYYNTÖ

Oppilaitos voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestä koskevan todistuksen, jos

- on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista; **ja**
- testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi; **ja**
- opiskelija toimii tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, harkinta- tai reagointikykyä; **ja**
- huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen ko. tehtävässä:
 - 1) vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä tai toisen henkeä tai terveyttä
 - 2) vakavasti vaarantaa liikenteen turvallisuutta
 - 3) vakavasti vaarantaa salassapitosäännöksiin suojattujen tietojensuojaa tai eheyttä, **tai**
 - 4) merkittävästi lisää huumaus- tai lääkeaineiden laittoman kaupan, hallussapidon, käytön tai leviämisen riskiä

TOIMINTAMALLIT ERI TILANTEISSA:

1. OPISKELIJA OTTAA OMATOIMISESTI YHTEYTTÄ TERVEYDENHOITAJAAN

- terveydenhoitaja tukee opiskelijaa päihteiden käytön lopettamisessa, ohjaa tarvittaessa jatkohoittoon ja on yhteydessä alaikäisen huoltajiin
- terveydenhoitaja noudattaa vaitiolovelvollisuutta huomioiden Sora-lain edellyttämät asiat

2. KOULUSSA HERÄÄ EPÄILY PÄIhteiden KÄYTÖSTÄ

- Asian ottaa puheeksi opettaja, jolla on herännyt huoli opiskelijasta
- Opettaja keskustelee opiskelijan kanssa ja ilmoittaa asiasta ryhmänohjaajalle
- Ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa. Mikäli huolta on, ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä alaikäisen huoltajaan, lähettää nuoren terveydenhoitajalle ja tekee opiskelijasta lastensuojeluilmoituksen. Ilmoitus löytyy Wilmasta(Turku) tai muun kunnan nettisivuilta.
- Terveystenhoitaja arvioi tilanteen ja on tarvittaessa huoltajaan yhteydessä.
- Opiskelija voi selvittää tilannetta vapaaehtoisella huumausainetestillä. Jos kyseessä on alaikäinen, terveydenhoitaja on yhteydessä huoltajaan ennen testausta.

3. OPISKELIJA ON PÄIHTYNEENÄ OPPILAITOKSESSA TAI OPPILAITOKSEN TILAISUUDESSA

- Asian ottaa puheeksi opettaja, joka huomaa päihtyneen opiskelijan. Opettajan arvio tilanteesta riittää päihtyneenä olemisen toteamiseksi.
- Päihdemyrkytyksestä epäiltäessä soimitaan 112
- Päihtynyt opiskelija lähetetään aikuisen saattamana terveydenhoitajalle tai kotiin, alaikäisellä huoltajaan yhteys.
- Opiskelija voi itse todistaa humalaepäilyksen vääräksi puhaltamalla alkometriin.
- Jos opiskelija ei poistu vapaaehtoisesti ja käyttäytyy aggressiivisesti, voi apua pyytää toiselta opettajalta tai tarvittaessa poliisilta.
- Asian havainnut opettaja tekee lastensuojeluilmoituksen Wilmassa (Turku) tai muun kotikunnan nettisivuilta.
- Opettaja kirjaa tapahtumat ja ilmoittaa niistä koulutuspäällikölle sekä ryhmänohjaajalle.
- Järjestyssääntöjen rikkomisesta seuraa kurinpidollisia toimia. Koulutuspäällikkö kuulee opiskelijaa ja päättää kurinpidollisista toimita tämän jälkeen.

HAVAINNOT HUUMEIDEN KÄYTÖSTÄ TAI HALLUSSAPIDOSTA/MYNNISTÄ KOULUN ALUEELLA ILMOITETAAN KOULUTUSPÄÄLLIKÖLLE, JOKA ILMOITTAÄ ASIÄSTÄ POLIISILLE.

4. HUUMÄUSÄINETESTÄUKSEEN MÄÄRÄÄMINEN

- **Jos opettaja / työpaikkaohjaaja** epäilee opiskelijan olevan huumausaineiden vaikutuksen alainen, opettaja täyttää Wilmassa olevan huumausainetestitulosteen.
- **Koulutuspäällikkö** tekee päätöksen huumausainetestauksen tarpeellisuudesta nähtyään huumausainetulosheen ja opiskelijan, jos lain ammatillisesta koulutuksesta 84§:n edellytykset täyttyvät. Koulutuspäällikkö informoi alaikäisen opiskelijan vanhempia huumausainetestaukseen määrittämisestä ja ohjaa opiskelijan terveydenhoitajalle.
- **Terveystenhoitaja** tekee lähetteen huumausainetestaukseen, keskustelee opiskelijan kanssa ja antaa hänelle tietoa testauksesta.
- **Testattava opiskelija** menee huumetestiin lähetteen mukaiseen laboratorioon ja toimittaa terveydenhuollosta saamansa testituloksen kohtuullisessa ajassa päätöksen tehneelle koulutuspäällikölle.
- Testituloksen ollessa positiivinen, koulutuspäällikkö varmistaa opiskelijan tuen saannin terveydenhuollossa
- Sora-lain ehtojen täyttyessä koulutuspäällikkö voi siirtää asian myös kurinpitoasiaksi (Teho-ryhmä ja Sora-toimielin)
- Opiskelijan kieltäytyessä huumausainetestauksesta tai testitodistuksen esittämisestä, asia on kurinpidollinen ja se käsitellään Teho-ryhmässä.